

GÖZ ÖNÜNDEKİ NESİL-2

Nureddin Yıldız'ın "Dünya Nasıl Dönüyor?" (16.) dersidir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّم عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.

Ashab-ı kiramı yörüngemizin mihengi olarak konuşurken “Şeytan bir soruyu gündeme getirecek, getirir” dedik. Ve bu soru bizde cevabı hazır, önceden aşısı yapılmış soru olmazsa bizi şeytan çökertebilir. Bunu bilelim diye sorduk. O sorumuz şudur: Sokakta üç kişi, beş kişi kavga edip tartışabilirler, dövüşebilirler. Birbirini bıçaklayabilirler. Sıradan Müslümanlar da bunu yapabilirler. Ama Peygamber görmüş, haklarında Kur’an inmiş insanlar nasıl birbirleriyle kavga edebilirler, tartışabilirler hatta birbirlerinin düşündüğü dışında şeyler nasıl düşünebilirler? Sorumuz bu. Yani ashab-ı kiram niye ihtilaf ettiler? Farklı farklı niye oldular?

“Bir Peygamber’in elinden çıkmış talebeler olarak tek ses niye olamadılar?” diye sorarsak bunun cevabı çok nettir kardeşler.

Ashab-ı kiram insandırlar. Sahabi olunca insanlıklarından sıyrılıp sahabi olmadılar. İnsan olarak sahabi olup yaşadılar. Allah onlardan razı olsun. “Ashab-ı kiramdan olan o gün melekleşiyordu” diye bir bilgimiz yok bizim. İnsan ise farklı kudretler ve idraklerle yaratılmıştır. Hiçbir insanın idraki ve kudreti öbür insanla aynı değildir. İnsanların fizikî kiloları aynı olabilir. Yirmi tane insandan beşi seksen kilo, üçü yetmiş sekiz kilo olabilir. İdrak, kavrayış kapasiteleri aynı değildir, farklı farklıdır. İnsanların farklı kapasitelerle, farklı idraklerle yaratıldığı bir ortamda standart düşünceli bir toplum oluşamaz. Standart imanlı bir toplum oluşabilir. O da ashab-ı kiram toplumdur. Hayatı yaşarken farklılıklar ashab-ı kiramda da, diğer nesillerde de normaldir. Bunu Kur’an-ı Kerim’den iki ayette çok açık görüyoruz.

Birincisi Hud suresinin 118 ve 119. ayeti, ikincisi de Yunus suresinin 19. ayetidir. Bu ayetler ashab-ı kirama inmiş ayetlerdir. Yani ashab-ı kiramın herkesten önce duyduğu ayetlerdir bunlar. Bu ayetlerde Allah Teâlâ çok açık ve seçik bir şekilde farklı düşüncelerin, farklı idraklerin ve farklı reflekslerin olmasını kendisinin dilediğini söylüyor. Ayeti dinleyelim. Hud suresindeki ayete bakalım.

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ “Rabb’in isteseydi...” لَجَعَلَ النَّاسَ “İnsanları yapardı.” أُمَّةً وَاحِدَةً “Tek bir kalıp yapardı.” وَلَا يَرَالُونَ مُخْتَلِفِينَ إِلَّا مِنْ رَحْمِ رَبِّكَ “Rabb’in dilediği dışında da tartışıp durmazlardı.” وَلَئِكَ خَلَفَهُمْ “Allah onları böyle bir şey için yarattı.” Ayeti topluca görüyoruz: “Rabb’in dileseydi insanları tek kalıp yaratırdı.”

Demek ki istememiş Allah.

Mantiğine döneceğiz bunun. Yunus suresinin 19. ayetine gelelim. وَمَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً “İnsanlar ilk yaratıldığında tek bir gruptular.” Âdem vardı, Havva vardı, onlar da aynı şeyi düşünüyorlardı. فَاخْتَلَفُوا “Ama ihtilâf ettiler, gruplara ayrıldılar.” رَبِّكَ “Rabbinden verilmiş bir söz olmasaydı...” “نَقَضِي بَيْنَهُمْ فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ” İhtilâf ettikleri şeylerden dolayı aralarında hükmünü verirdi Allah.” Ama Allah bir kere Hud suresindeki ayette olduğu gibi insanlar farklı farklı düşünsünler diye bir hüküm verdiği için, bu hüküm Allah’ın kararı olduğundan dolayı insanların fikir farklılıkları, düşünce farklılıkları azap görme nedenleri olmuyor. Yanlış yapan yanlışının cezasını çekiyor. Açıkça görüyoruz ki ashab-ı kiram başta olmak üzere, ümmet-i Muhammed’in en sıradan konulardan en önemli konulara kadar farklı farklı düşünmeleri Allah’ın kaderinde var ve Allah’ın murat ettiği bir şeydir. Esasen de bu ümmet fikir ayrılıklarından, farklı düşünmekten dolayı zarar görmez, bilakis kâr eder. Haddi bilmemek, nerede durulacağını bilmemektir ümmetin zarar gördüğü şey. Farklı düşünmek gerekli.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz varken yani sağ iken de o vefat ettikten sonra da ashab-ı kiram aralarında tartıştılar. Ne Peygamber aleyhisselamin sağlığındaki tartışma ne de o vefat ettikten sonraki tartışma ashab-ı kiramın kimlik kaybına neden oldu. Dünya hayatını, insan psikolojisi ve toplum sosyolojisi perspektiflerinden görebilenler anlarlar ki yüzlerce sene kıyamete kadar devam etmesi istenen bir dinin aktif olarak bütün insanlığın ihtiyacına cevap vermesi için en baştan volkan gibi tartışmalı bir ortamda yola çıkması gerekirdi. Barajda üretildiğinde elektrik milyonlarca kilovat gücünde olacak ki kilometrelerce öteye gittiğinde zaten kaybedecek gücünden, orada motor çevirecek kadar gücü kalsın.

Kardeşlerim,

Zor anlaşılacak ama anlaşılması gereken bir hakikat konuşuyoruz. Nedir o? Biz ashab-ı kiramı bir Kur'an kursunda hocaları gelince ayağa kalkan, "otur" denince oturan, abdest saatinde abdeste giden, hiç çit çıkarmayan hatta abdesti bozulunca bile ses çıkarmayan, sessiz sedasız, hep boynu bükük talebeler zannediyoruz. Ashab-ı kiram hiç böyle olmadılar. "Ya Resûlallah" deyip ayağa kalktılar, "ben diyorum ki" dediler. Hür iradeli, gür yürekli insanlar olarak Resûlullah'ın önünde oturdular; edepleriyle. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, şahsiyetleri sıfırlanmış, tekke erbabı yetiştirmede. Rüstem'in karşısına yalın ayak, mızrağı ile kalebodurlara "tak tak" vura vura yürüyen adamları yetiştirdi. Şahsiyeti ezilmiş insanlar nesil yetiştiremezlerdi yoksa.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem önüne çıkıp "para ver bana ya Resûlallah. Allah sana verdi, sen de bana ver" diyen adamlar şu büyük Resûlullah'ın ashabi dediğimiz adamlardı. "Vay ahlakı kıt herif, benden para istersin ha! Vay seni kalbinde münafıklık olan adam" demedi Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem. Yarın, Kisra'nın sarayını develere yükleyip gelirken çalmamaları için içindeki para hırsını Resûlullah'ın önünde bile konuşturttu onlara. Bütün insanlığın derdini, malını, servetini omuzlayacak nesil yetiştiriyordu çünkü Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem. "Terbiyeli çocuk yetiştireceğim" diye zulme de, sevgiye de refleksi olmayan talebe yetiştirir gibi talebe yetiştirmede Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem.

Din o günlerde molla dini olarak kalsaydı, bugün bize eksi mollalık düzeyinde gelecekti. Ashab-ı kiramın ihtilafı alkışlanacak bir şey değil ama doğal bir şeydi. Doğaldı. İmtihan oldular, Rablerine o imtihanın sonucuyla kavuştular. Bunun için ashab-ı kiramın -Allah onlardan razı olsun- ihtilaf etmelerini alkışlayıp, takdir edip "Maşallah, ne güzel ihtilaf edip kavga ettiler" diyecek hâlimiz yok ama ashab-ı kiramı "sür atını denize" derken, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem arkasında gözyaşları içerisinde sabah namazı kılarken, "üzerimdeki elbisem hariç her şeyimi Allah için feda ettim" derken, "şuramdan bir ok isabet etsin de Rabbime kavuşayım ya Resûlallah, onun için geldim sana" derken hangi kimlikle görüyorsak, Ali ile Muaviye'yi -radiyallahu anhuma- karşı karşıya geldiklerinde de görürken o kimlikle görmek zorundayız. Çünkü insan olarak Resûlullah aleyhissalatü vesselamin karşısına çıktılar, insan olarak birbirlerinin karşısına muhalif çıktılar. Biz, insan olan ashab-ı kiramdan konuşuyoruz. Melekleştirilip bir tür putlaştırılmış sahabiden konuşmuyoruz. O yüzden de ayetlerin de çok açık bir şekilde beyan ettiği gibi, insan ihtilaf eder. Hiç kimsenin ayakkabısı kimseye olmaz, herkesin ayağı başka, herkesin kafasının içi de başka ama ortak paydamız Allah ve Peygamberi'dir, dindir; bu konuda konuşacağız.

Kardeşlerim,

Bu, ashab-ı kiramı “göz önündeki nesil” diye konuşurken altını çizdiğimiz, okla gösterdiğimiz, kırmızıya boyadığımız bir başlıkta toplamak istiyorum. Biz, ashabın sosyal kimliğini ve Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemden sonra bugün bize de sonuçları açısından intikal eden tartışmalarını konuşuyoruz. Ashap tartıştılar, dövüştüler, birbirlerine mızrak kaldırdılar, doğru. Ayrıntılarına gireceğiz, bu doğru. Ama adı soyadı kadar garanti bilmelidir mümin: Ashab-ı kiram akidevî konularda hiç tartışmadılar. Birbirlerine hiç “kâfir” demediler. Hiç ama! Yüz yirmi bin sahabiden hiçbiri öbürüne “sen tevessüle inanmıyorsun, ehl-i sünnetin dışındasın” demedi. “Sen filanca mezheptensin, filanca tarikata girdin” demediler. Birbirlerinin cennetiyle asla oynamadılar. Asla, tek bir kelime yoktur. Birbirlerinin kıymetini asla tenkis etmediler.

Ali radiyallahu anh ile Muaviye radiyallahu anh bir seneye yakın savaştılar. Sonunda belli bir sulh sağlandı ve birilerinin, başka üçüncü bir tarafın hainliği ile Allah’ın aslanı Ali şehit edildi. Bildiğimiz olay bu. Onunla bir yıl savaşıp Muaviye evinde ağladı. Karısı dedi ki ona: “Öldürmek için uğraşıyordun adamı geçen, şimdi ağlıyorsun?” Ne, ne demek oluyor bu, diye merak etmiş karısı. Dönmüş karısına demiş ki: “Be kadın! Sen Ebu Talib’in oğlu Ali öldü zannediyorsun. İlim öldü, ilim! Ağlamayayım da ne yapayım?” demiş.

İdealleri ve kalite arayışları için birbirleriyle dövüştüler fakat kanun kadar kati bir şeyi yazınız arkadaşlar: Ashab-ı kiram akide konusunda ihtilaf etmediler, imanlarında bir ihtilaf olmadı. Amel konularında, siyaset konularında, amelî konuların tercihinde tartıştılar, ihtilaf ettiler, aralarında sorun oldu. Birbirlerini küfürle itham etmediler. “Cehennemliksin” dediler, “sapıksın” dedikleri duyulmadı hiç, böyle bir söz duyulmadı. Ama “Elimden gelse seni kırbaçlarım” dediler, tercih meselesi. Niye? Filanca işi niye böyle yapıyorsun, diye. Birbirlerinin cennetine şahitlik ettiler, birbirlerinin cehenneminin şahidi olmadılar hiçbir zaman.

Dolayısıyla arkadaşlarım,

Bu “Göz Önündeki Nesil” başlığıyla şu dersi yapışımızın temel nedeni, bizim aramızdaki insanlar olarak, Müslümanlar olarak aramızdaki tartışmalarda şeytan bizi tuzağa düşürüp “ashab-ı kiram da tartışmışlardı, biz de onların izinden gidiyoruz zaten” diyoruz ya, bu tuzağın en ucundaki halkası bu. Ashab-ı kiram da tartıştılar, vuruştular, savaştılar; birbirlerini cehenneme sokmak için değil ama. Dolayısıyla, üç tane dosya kadar kitap okuyup sonra “filanca cehennemliktir, filanca İslam’dan çıkmıştır, filanca ehl-i sünnet değildir, filanca şu yoldan değildir” demek ashab-ı kiramın yapacağı bir iş değildir.

Ashab-ı kiram gerekiyorsa kılıcını tuttu, kabzasını yakaladı kılıcının, “vururum bunu kafana” dedi öbürüne ama “sen kâfirsin” demedi, “cehennemliksin” demedi, “zındıksın” demedi, “sen İsrail ajanısın, Yahudiler’in ajanısın içimizde” demedi kimse kimseye. Dolayısıyla, ashab-ı kiramın tartışması bir sınırın içinde. Nedir o sınır? İmanla ilgili olmayan konuların sınırındır. Bu, onların yüksek enerjili çalışma metotlarından kaynaklandı. Bize göre hiç taviz sayılmayacak şeyler onlara göre büyük taviz sayıldığı için fedakârlık yapmadılar o konularda. Elbette şeytan onların içine de fitne soktu ama Muaviye örneğinde olduğu gibi -radiyallahu anh- hakikati asla inkâr etmediler. “Gerçek gerçektir” dediler. Allah hepsinden razı olsun.

Şimdi, on beş başlık altında ashab-ı kiramın bu pencereden nasıl izlenmesi gerektiğini izah etmeye çalışacağım kardeşlerim. Neyi konuşuyoruz? Ashab-ı kiramın faziletlerini, o Bedir’deki kahramanlıklarını, “ya Resûlallah seni görmesem çatlayacağım” diyen sevgilerini konuşmuyoruz.

Biliyoruz onları zaten elhamdülillah. İtiraf ediyoruz ve inşallah onlara olan muhabbetimiz biiznillah şefaathine vesile olur diye herkes sevdiği ile beraber olacağı için biz de inşallah kıyısından kırpından onlarla beraber oluruz, diye umuyoruz.

Ama bugün, ashab-ı kiramın önümüzde duran nesil olmalarına rağmen bize etki etmiyormuş gibi bir sahne ile karşılaşmışlığımız var. Onu toparlamak istiyoruz. Önümüzde duran bu nesil bizim gözümüzden nasıl görülmeli, bunu konuşmak istiyoruz. On beş madde ele alacağız kardeşler. Size tavsiyem, bu maddeleri kalem kalem yazarsanız biiznillah on beş cilt kitap okumuş olursunuz. Notlarınızı değerlendirirsiniz. Siz daha geliştirir, daha ilerletirsiniz, daha güzel sonuçlara ulaşırsınız. Ama hepimiz inşallah havz-ı kevserde ashab-ı kiramla ve Resûlullah ile buluşup bugünleri tatlı bir hatıra olarak yâd ederiz.

Birinci madde: Ashab-ı kiram, genelde insanlığın, özelde de Müslümanlar'ın imtihan maddesidir. Allah Teâlâ, ashab-ı kiramın özünde bulunduğu bir imtihanla insanlığı ve Müslümanlar'ı yüzleştirmiştir. Neden? İnsanlık, Muhammed aleyhisselama iman etmek veya etmemekle mükelleftir. Ashab-ı kiramdan birine iman etmek, diye bir dava yok ki, doğru. Ama insanlar İslam dinine girmekle yükümlüdürler. Girince de İslam'ı hayat sistemi olarak yaşamakla yükümlüdürler. Bu nedenle bizim İslam'ı aramak için çıktığımız yolda, gidebileceğimiz son durak Medine'de ashab-ı kiramın durağıdır. Herhangi bir kütüphaneden, herhangi bir bilgisayar sisteminden İslam'a ulaşamayız. Bir önceki derste ne dedik? "İslam'ın pratiğidir ashab-ı kiram" dedik. Pratiği olmayan bir dini alıp evine götüremez Müslümanlar. O yüzden ashab-ı kiram, hem Müslüman olup Rabblerin cennetine girme imtihanı ile karşılaştılar kendileri hem de Allah katında kendilerinden sonraki milyarlarca insanın şablonu oldular.

Dolayısıyla bir sahabe yanlış bir iş yaptığı zaman, o yanlışın kıyamete kadar taklit edilmesi hâlinde başına kıyamet günü çok şeyler geleceğini biliyordu. Bizim gibi evlerinde oturup, namaza gitti, çayını içti, gene namaza gitti, bu sefer kahvesini içti, yattı, sabahleyin kalktı... böyle yapamadılar. Bunu Allah onlara lütfetmedi. Bir saat oturmak nasip olmadı onlara. Uhud'dan geldiler, "Kimse üstündeki silahını bırakmasın, yola devam ediyoruz" dedi sallallahu aleyhi ve sellem, yaralı bereli devam ettiler. Gözaltındaki nesildiler. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem görme mesafesinde bir İslam yaşadılar. Bu, onların açısından böyle. Müslümanlar'ın ve insanların açısından bakıldığında da ashab-ı kiram, ümmet-i Muhammed'in yani bütün insanlığın kıyamete kadar imtihan konusudur. Bu nedendir ki ümmetin içerisinde Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem vefatından sonraki en büyük sorun, ashab-ı kiramın kıymetini bilmek veya bilmemek üzerinden çıkan sorunlardır.

Yani biz ashab-ı kiramı sadece Uhud'da veya sadece Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem elindeki bütün malını bir çuvala koyup "buyur ya Resûlallah, getirdim" derken görüyorsak eksik görüyoruz. Bizi göklere bağlayan merdiven durumundadır ashab-ı kiram. Onlarla Resûlullah'a bağlanıyoruz, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemle Allah'a bağlanıyoruz. Bu nedenle biz burada bugün, kıyamet günü İslam adına imtihana tâbi tutulduğumuzda bu imtihanın ham maddelerinden birini konuşuyoruz. Elbette bunun üzerinden büyük bir açılım yapıp daha sonraki maddelerde de zaten konuşacağız inşallah. Yani ashab-ı kiramı abartarak sevmek, putlaştırmak, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemle muadil bir noktaya getirmek... Bunlar elbette ayrı sorunlar. Ama ashab-ı kiramın dengeli bir şekilde alınıp kabul edilmesi, diye bir mesele var. Bu meseleyi özellikle vurgulamak gerekiyor.

İkinci maddemiz: Bu ümmet, insanlık için çıkarılmış bir ümmettir. Arap dini değildir veya başka bir ırkın dini değildir. Eğer ashab-ı kiramı, Allah onlardan razı olsun, bu grubun, ümmet

grubunun, en başındaki grup olarak görüyorsak o zaman Kureyş'ten de olsalar, Ensar'dan da olsalar ashab-ı kiram Araplar'ın değildir. İnsanlığın önderidirler. Yani ashab-ı kiramı insanlığın değeri olarak kabul etmemiz gerekiyor. Bunun sonucu da şudur: Eğer ashab-ı kiramı biz insanlığın değeri olarak kabul edersek ashab-ı kiram kazanıldığında insanlık kazanacak ve İslamlaşacak. Ashab-ı kiramı insanlık kapsamından indirip Araplık veya sadece Arap yarımadasındaki o dönemin Müslümanları düzeyine indirirsek bu sefer onlar İslam'ın önünde durdukları için İslam insanlığı kuşatacak çapa ulaşamayacaktır hiçbir zaman. Şimdi, derin konulara girmek istemiyorum ama örnek de vermem gerekiyor; mesela karı koca ilişkilerinde, aile ilişkilerinde ashab-ı kiram ne yaptılar? Aileyi şöyle bir denge üzerine kurdular. Kureyş'ten biri veya Medine'den, Evs'ten, Hazreç'ten birisi karısıyla böyle bir hayat yaşadı, evi şöyle kurdular.

Genelleme yapıyorum yani maddelendirmiyorum. Biz kalkıp "O dönemdeki Arap kültürü böyleydi, karısıyla o şöyle konuştu, kocasıyla böyle konuştu" dersek Allah'ın tezkiye ettiği yani Peygamber'in görme alanında oldukları hâlde "bu yanlıştır" diye Peygamber'in ikaz etmediği bir mantığa, "Arap kültürüydü o" dersek İslam'ın şeriatını da onların üzerinden kurduğu hâlde Allah, biz, "Araplar karısına böyle yapardı, Araplar kocasına böyle derdi, Araplar o dönemde çocuğu şöyle giydirirlerdi" dersek eğer, evrensel ve bütün insanlığa hitap eden bir dini nereden oluşturabiliriz? Ve bu bizi zamanla Arap olduğu için, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Kureyş'ten olduğu için o da insanlığa yetmeyecek noktasına götürür. Bizi götürmese de birilerini götürür. Onun için ashab-ı kiram, Müslümanlar'ın önündeki örnek nesildir insanlık adına.

Bu, insanların yöresel fitratlarının yok sayılması, herkesin Kureyş standartlarına göre yaşamasına davetiye değil şüphesiz. Ama Allah'ın şeriatı olarak önümüze koyduğu ve nihayetinde Kureyş'ten olan veya Evs'ten, Hazreç'ten olan, Arap dediğimiz soydan olan ashab-ı kiramla şekillenmiş aile düzeni İslam'dır. Allah'ın كَافَّةً لِلنَّاسِ "bütün insanlık" için örnek gösterdiği şeydir. Kıyamete kadar da baki kalması Allah'ın takdirindedir. Nasıl biz o zaman Araplar'a ait bir kültür diyeceğiz? Mesela, mümin hanımların yüreğine ağır da gelse hakikat bu: Allah birden fazla kadınla evlenmeye ruhsat vermiştir. Buna "o dönemdeki Araplar çok sıcak bir iklimde yaşadıkları için cinsellikleri de yüksek olduğu, bir de kadınları çok olduğu için -savaşlarda erkekler çok öldürülüyordu, kadınlar çoktu, aç geziyorlardı, sosyal güvenceleri yoktu- Allah da sonra sistemlerin değişip güvenceli bir hayatın geleceğini bilmediği için şeriatını böyle kurdu" mu diyeceğiz? Maazallah.

Onun için burada temel yürügemizin ana damarlarını çizmeye çalışıyoruz. Mesele sadece "Kureyş'in kültürü böyleymiş" deme meselesi değildir. Bunu şeytan şimdi yumurtlatıyor birisine, "Kureyş kültürü bu" dedirtiyor. Bir süre sonra da "Bana ne Kureyş'ten?" dedirtecek. Mesele, 'Kureyş'ten' meselesi değil. Allah bu seçtiği neslin yaşadığı hayatı onayladı mı onaylamadı mı? Bir kısmını mubahlar olarak bıraktı. Tamam, onlar hurmayla doyuyorlardı, sen şeftaliyle doy. O mubahlarla ilgili bir şey. "Bu, şeriatın çizdiği çizgidir. Tamam, bundan sonra hayat böyledir" dediği şeyler veya serbest bıraktığı şeyler var. Eğer Allah'ın kanunlar dâhilinde çizdiği şeyleri biz ashab-ı kiramın üzerinde pratik olduğu için, onları Arap kültürünün etkisinde yaşanmış şeyler olarak görürsek insanlar günün birinde çok rahat bir şekilde "Valla Araplar'ın yapabileceği en aktif egzersiz namaz egzersiziydi, onun için Allah onlara onu yaptırdı. Soğuk yörelerde uygun bir spor çeşidi değil zaten o" derse şaşmayın. Çünkü bir kere sen bunu Araplar'a mal ettin, Kureyş'e mal ettin. Hayır! Peygamber aleyhisselam da Kureyşli'dir, ashab-ı kiram da Kureyşli'dir ama din insanlığın dinidir. Ashab-ı kiramın örnekliği de, Allah onlardan razı olsun, Kureyş'in örnekliği değil insanlığın örnekliğidir. Bu da ikinci kaidemiz.

Başta söyledim; bunların her biri üzerinde uzun uzun konuşulması, düşünülmesi gereken şeyler. Çünkü bunları ilk defa konuşan ben değilim şüphesiz ama Ebu Bekir radiyallahu anhin cömertliğini konuşmak çok kolay, o bol bol konuşuluyor, menkıbeler konuşuluyor. Bu pencereden bakmaya alışık değiliz. Zihinlerimiz yorulabilir. Bu notlarımızı sık sık karıştırırız, tekrar ederiz. Evde bir ders daha yaparız inşallah, sonra bir ders daha yaparız. “Sonra, sonra” derken inşallah bizim aklî meleğimiz de ashab-ı kiramı düşünen taşınan bir seviyeye bir gün ulaşır.

Ashab-ı kiramla ilgili üçüncü noktamız; eğer din, yani İslam ebedî ise -ki elbette- İsrail aleyhisselamın iş yapacağı güne kadar İslam kalacaktır Allah’ın izniyle. Sahabilik çerçevesi, şu bahsettiğimiz çerçevede İslam’ın ebediliğini oluşturan değerlerden biridir. İslam ebedî ise bahsettiğimiz ashab mantığı, şu ashab-ı kiramla ilgili tefekkürümüz de ebedî olmalıdır. Günün birinde ashab-ı kiramla ilgili tefekkürümüzde sarsılma olamaz. Olursa İslam anlayışımızda sarsılma oldu demektir. Neden? Çünkü biz Kur’an’ı ashab-ı kiram üzerinden anlıyoruz. Onlar nakletti, anlayışımızı da onlar sınırladı. Sünneti yani Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz’i onlar bize tanıttılar. Kur’an ve sünnetin taşıyıcı köprüsü onlar.

İki; dinin namazından kisasından cihadına kadar, her şeyini ilk uygulayanlar ve uygulamalarına onay alanlar Allah’tan onlardır.

Üç; yüzlerce konuda, ashab-ı kiram Kur’an’da ve sünnette olmayan yüzlerce konuda içtihat yapmışlardır, yani görüş belirtmişlerdir. O içtihatları bugüne kadar din olarak gelmiştir bize. En basit örneği, ‘en basit’ diyorum; farz değil, vacip değil, örneği teravih namazıdır. Milyarlarca, belki yüzlerce milyarlarca kere teravih namazı kılındı 1400 senedir. Uygulama tarzı itibarıyla ashab-ı kiram a ait bir şey bu, camilerde kıldığımız teravihler. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem döneminde yaygın olarak bu şekilde teravi kılınmadı. Ashabın icması ile kılındı. Ashab-ı kiramı çektiğiniz zaman geri, çeker çekmez ashab-ı kiramı, en basit örneği veriyorum, teravi namazı dağılır gider. Farzlarda, vaciplerde, haramlarda, devlet yapısında yüzlerce örnek var; ayrı bir konu. Hepimizin bildiği bir örnek olarak sadece teravih namazını konuşuyoruz. Bunun için diyoruz ki, İslam ebedî dindir. İslam’ın alt yapısını, ayakta durduğu direkleri oluşturan yapılardan biri de sahabi yapısıdır. Allah böyle murat etmiştir. Ashab-ı kiram İslam’ın ebediliğinin teminatındandır, üçüncü maddemiz bu.

Dördüncü maddemiz, üçüncü maddemizin de aynı zamanda açıklımıdır. Ashab-ı kiram İslam’ın sigortasıdır. Bu cümle de bana ait değil, hadis-i şeriften alıntıdır. Evet, hadislerde sigorta diye bir kelime yok ama o anlama gelen bir kavram var.

Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, İmam Müslim’in rivayet ettiği bir hadis-i şerifte ashab-ı kiramı ümmetin teminatı olarak görüyor, sigortası olarak görüyor. Ebu Musa, Müslim’de, hadis numarası vereyim: 2531. hadis-i şerif. Müslim’in hadis-i şerifi, dolayısıyla sahihlik bakımından bir sorunumuz yok. Ebu Musa el-Eş’arî radiyallahu anhdan rivayet ediyoruz, diyor ki: “Bir gün akşam namazını Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemle kıldık. O çıktı, biz dedik ki oturalım, yatsıyı bekleyelim, yatsıyı da kılar evlerimize öyle gideriz. Mescitte oturuyorduk, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem çıktı geldi. ‘Siz hâlâ burada mısınız? Evlerinize gitmediniz mi?’ buyurdu. Ya Resûlallah, akşamı kıldık, yatsıya kadar oturalım da yatsıyı kılar gideriz, diye cevap verdik.” Diyor ki sonra: “Güzel yapmışsınız, güzel yapmışsınız” buyurdu. Ve sonra mübarek başını göğe kaldırdı, gökte yıldızlar vardı, buyurdu ki, ifadeye dikkat ediyoruz şimdi: “Şu gökteki yıldızlar, göklerin güvencesidir. Yıldızlar dağıldı mı gökler çöker. Ben de ashabımın güvencesiyim, ben gidersem ashabımın başına çok şey gelir. Ashabım da ümmetimin güvencesidir. Ashabım gitti mi ümmetimin başına çok şey gelir.”

Arkadaşlar,

Müslim'in bu hadisinden ne anlaşılıyor? Âlim olmak gerekiyor mu bu hadisten bir hüküm çıkarmak için? Yıldızların dağılması ne demek? Gökyüzünde bir ahenk var, yıldızın biri orda biri burada, şu kadar sayıda yıldız var gökyüzünde, parlatıyorlar gökyüzünü. Bu ahenk bozulduğu zaman gökyüzü çöktü demektir.

Bir gün bu ümmetin içerisinde ashabın değeri düşer, ashab korktuğundan geri çekilirse eğer çok açık bir şekilde Efendimiz aleyhissalatü vesselam ikaz ediyor ki, ümmet de perişan olacak. Herhâlde son sahabe öldüğünde Müslümanlık kalmayacak, demiyor. Çünkü ashab-ı kiramın fani bedeni, Peygamber aleyhissalam Efendimiz'in murat ettiği şey değil ki. Başka hadis-i şeriflerde göreceğiz; "ben ve ashabım" diyor, ben ve ashabım. Onu temsil eden ruh yapısına, iman anlayışına, sahabe diyor. Müslümanlar ashab-ı kiramı toplu olarak algılayabildikleri sürece Resûlullah'a sahipler, demektir. Müslümanlar ashab-ı kirama tutunmayı beceremedikleri zaman, ön tekerin açtığı izden değil başka yoldan gidiyorlar, demektir. Dolayısıyla "ashab-ı kiram şu şekilde muska yapmış da hayatı garantili" gibi bir büyücü mantığıyla değil bizim garantimiz. Ashab-ı kiram, hayat tarzı olarak, ümmet-i Muhammed'in yaşama tarzı olarak bu ümmetin garantisidir. Yani ashab-ı kiramın, daha sonra şekillendireceğiz inşallah bunu, yaşama tarzını takip ettiği sürece Müslümanlar, din açısından bir sorun yok demektir.

Burada kardeşlerim, Muaviye ile oynanırken, Ebu Zer solculuğa alet edilirken, Osman radiyallahu anh gevşeklikle itham edilirken, Ali'ye hakkı yendi, hak yedi denilirken, Aişe annemize şeytan tırnaklarıyla tırmalama yapılmaya çalışılırken, esasen insanlık, Müslümanlık bindiği dalı kesiyor. Yaptığı budur. Ve bunu izlemekte sakınca görmeyen mümin de kendi bindiği dalı kesen öbür arkadaşına sessiz kalıyor. Ashab-ı kiram korunduğu sürece de kendi gemimizi koruyoruz demektir. Bu şuur ashab-ı kiramın Ali'sine, Muaviye'sine Ebubekir'ine değildir. Yani birini öne çıkarıp liderimizdir diye peşinden gitme sevdası değildir bu. Zira Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme Cebrail aleyhisselamin getirdiği vahiy, din, şeriat, yaşam tarzı, adını nasıl koyarsak koyalım, Allah'ın Cebrail'e, Cebrail'in Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme verdiği emanet, ashab-ı kiramın bütününün taşıdığı yükün adıdır.

Ashab-ı kiram bizim sevdamızdır, sürdürdüğümüz izimizdir ama ashab-ı kiramdan bir kişi Peygamber gibi peşinden gittiğimiz kişi hiçbir zaman değildir, olmayacaktır da Allah'ın izniyle. O yüzden ashab-ı kiramın bütününe sahibiz, bütününe sevdalıyız, bütününün izini sürüyoruz. Ehl-i sünnet demek de Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin ashabının bütün olarak oluşturduğu idrak demektir. Yani sünnet, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin yaşam tarzıdır. Bir sahabe değil bütün ashab-ı kiram o ölçünün ve kalıbın adıdır. Kaybolduğu zaman bu anlayış, ümmet çok şey kaybetmiş demektir. Bu çok şey inşallah ilk etapta iman değildir ama imanın da altı oyuldukça nihayetinde onun kaybolma riski de yok değildir.

On beş maddede, ashab-ı kiramın bizim önümüzde duran ve zamanında göz önünde nesil oldukları için izinden gitmek mecburiyetinde olduğumuz nesil oluşlarını özetleyeceğiz dedik. İlk dört maddeyi bu şekilde tespit ettik. Diğer maddelere inşallah önümüzdeki derslerde devam edeceğiz.

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّم عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.